

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind controlul constituționalității unor prevederi
din Legea nr. 603-XIII din 3 octombrie 1995,*
Legii nr. 1399-XIII din 5 decembrie 1997,**
Hotărîrii Parlamentului nr. 1383-XIII din 26 noiembrie 1997***
și Hotărîrii Parlamentului nr. 1385-XIII din 26 noiembrie 1997****

Nr.19 din 16.06.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.66-68/28 din 16.07.1998

* * *

* Legea audiovizualului nr. 603-XIII din 3 octombrie 1995, M.O. nr.70, 1995, art. 798.

** Legea nr. 1399-XIII din 5 decembrie 1997 "Cu privire la modificarea art. 7 din Legea audiovizualului", M.O.nr.5, 1998, art.12.

*** Hotărîrea Parlamentului nr.1383-XIII din 26 noiembrie 1997 "Privind aplicarea prevederilor art. 7 alin.(2) al Legii audiovizualului", M.O. nr. 82-83, 1997, art.674.

**** Hotărîrea Parlamentului nr. 1385-XIII din 26 noiembrie 1997 "Cu privire la numirea domnului Tudor Olaru în funcția de președinte al Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", a domnului Iurie Tăbîrță în funcția de director general al Televiziunii, a domnului Constantin Rotaru în funcția de director general al Radiodifuziunii", M.O. nr. 79-80, . 1997, art. 659.

În numele Republicii Moldova
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător-raportor
Constantin LOZOVANU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Alionei Balaban, grefier, Mihai Petrachi, consilier prezidențial, reprezentantul Președintelui Republicii Moldova, Vladimir Solonari și Victor Cecan, autorii sesizării, deputați în Parlament, Ion Creangă, șeful Direcției juridice a aparatului Parlamentului, reprezentantul Parlamentului, călăuzindu-se de art.135 alin. (1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) și art.31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă constituționalitatea unor prevederi din Legea nr. 603-XIII din 3 octombrie 1995, Legii nr.1399-XIII din 5 decembrie 1997, Hotărîrii Parlamentului nr.1383-XIII din 26 noiembrie 1997 și Hotărîrii Parlamentului nr.1385-XIII din 26 noiembrie 1997.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților în Parlamentul de legislatura a XIII-a Arhip Cibotaru, Gheorghe Marin, Vasile Rusu, Mihai Stratulat, Dumitru Uzun, Vladimir Solonari, Fiodor Angheli, Mihail Curchi, Ivan Popov, depusă la 9 decembrie 1997, în conformitate cu prevederile art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, privind controlul constituționalității Hotărîrilor Parlamentului nr.1383-XIII și nr. 1385-XIII din 26 noiembrie 1997, prin care Parlamentul a interpretat prevederile art.7 alin.(2) din Legea audiovizualului. Potrivit hotărîrilor nominalizate, președintele Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", directorul general al Televiziunii și directorul general al Radiodifuziunii pot fi eliberați din funcție și din propria inițiativă a Parlamentului, fără consultarea prealabilă a Consiliului Coordonator al Audiovizualului. Autorii sesizării consideră că prin această interpretare Parlamentul a modificat legea, depășind limitele reglementărilor legale. Deci interpretarea respectivă, fiind ilegală, nu are suport constituțional. Prin urmare, numirea în funcție a unor persoane de conducere ale Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", ce a urmat după și în baza interpretării date de

Parlament, de asemenea este ilegală.

La 26 ianuarie 1998 Președintele Republicii Moldova Petru Lucinschi a sesizat Curtea Constituțională, rugînd să fie efectuat controlul constituționalității sintagmei "sau din propria inițiativă a Parlamentului" din Legea nr.1399-XIII din 5 decembrie 1997 "Cu privire la modificarea art. 7 din Legea audiovizualului". Potrivit prevederilor acestui articol, președintele Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", directorul general al Televiziunii și directorul general al Radiodifuziunii, precum și conducătorii altor instituții publice ale audiovizualului sînt numiți pe un termen de 5 ani și sînt eliberați înainte de termen de către Parlament la propunerea Consiliului Coordonator al Audiovizualului sau din propria inițiativă a Parlamentului. Autorul sesizării consideră că sintagma "sau din propria inițiativă a Parlamentului" contravine principiilor constituționale privind separația și colaborarea puterilor în stat (art.6) și încalcă unele drepturi personale și politice ale cetățenilor, consfințite în art.31 (libertatea conștiinței), art.32 (libertatea opiniei și a exprimării), art.33 (libertatea creației) și art.34 (dreptul la informație).

La 10 martie 1998 deputatul Victor Cecan a solicitat Curții Constituționale controlul constituționalității art.7 alin.(2), art.13 alin.(1), art.14, art.15 alin.(2) și (3), art.16 alin.(1), art.17 alin.(3), art.18 alin.(3), art.19 alin.(1), art.21, art.22 alin.(2), art.25, art.31-39, art.41, art.43, art.46, art.47, art.50, art.51 din Legea audiovizualului nr.603-XIII din 3 octombrie 1995.

În conformitate cu Legea audiovizualului, Parlamentul a creat un organ nou - Consiliul Coordonator al Audiovizualului, atribuindu-i funcții de coordonare și control al instituțiilor de stat și private ale audiovizualului. Autorul sesizării consideră că Parlamentul a creat o autoritate publică autonomă neprevăzută de Constituție, prin care fapt și-a depășit competențele constituționale, încălcînd principiul separației puterilor în stat, stipulat de art.6 din Constituție.

Deoarece sesizările vizează aceeași problemă - reglementarea relațiilor în domeniul audiovizualului, prin deciziile Curții Constituționale din 3 februarie și din 10 martie 1998, ele au fost conexe într-un singur dosar și incluse în ordinea de zi pentru examinarea în fond.

Examinînd materialele dosarului, punctele de vedere asupra chestiunii dezbătute, comunicate de Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală, Consiliul Coordonator al Audiovizualului și Uniunea Jurnaliștilor din Moldova la solicitarea Curții Constituționale, audiind în ședință informația judecătorilor-raportori, argumentele autorilor sesizărilor și ale reprezentantului Parlamentului,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. La 3 octombrie 1995 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea audiovizualului nr.603-XIII, prin care au fost reglementate relațiile în domeniul audiovizualului public și privat. În corespundere cu art.14 al legii, a fost înființat Consiliul Coordonator al Audiovizualului - autoritate publică autonomă, investită cu dreptul de a stabili pentru toate instituțiile audiovizualului norme obligatorii privind publicitatea, sponsorizarea, modul de soluționare a contestațiilor, alte aspecte ale activității instituțiilor audiovizualului, reglementarea condițiilor de acordare a timpilor de antenă partidelor în perioada campaniilor electorale etc. Potrivit art. 7 alin.(2) din lege, Consiliul Coordonator al Audiovizualului propune Parlamentului candidaturi pentru funcțiile de președinte al Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", de director general al Televiziunii și de director general al Radiodifuziunii. Prin Hotărîrea Parlamentului nr.1383-XIII din 26 noiembrie 1997 și ulterior prin Legea nr.1399-XIII din 5 decembrie 1997, Parlamentul a stabilit că președintele Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", directorul general al Televiziunii și directorul general al Radiodifuziunii, care sînt concomitent și

loctiitorii președintelui acestei companii, precum și conducătorii altor instituții publice ale audiovizualului sînt numiți pe un termen de 5 ani și sînt eliberați înainte de termen de către Parlament la propunerea Consiliului Coordonator al Audiovizualului sau din propria inițiativă a Parlamentului.

Prin Hotărîrea nr.1385-XIII din 26 noiembrie 1997, Parlamentul a desemnat președintele Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", directorul general al Televiziunii și directorul general al Radiodifuziunii.

2. Curtea Constituțională consideră că pentru a stabili conformitatea actelor normative contestate cu dispozițiile constituționale este necesară examinarea următoarelor prevederi ale Constituției: art.4 alin.(1), care stipulează că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte; art.32, care prevede libertatea opiniei și a exprimării; art.34, care stipulează accesul persoanei la orice informație de interes public, dar și obligația autorităților, potrivit competențelor ce le revin, de a asigura informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal; articolele 66 lit. a); c); f); j) și 107 alin.(2), care stabilesc modul de numire a persoanelor în funcții oficiale de stat. Totodată, Curtea consideră că prevederile supuse controlului constituționalității trebuie să fie examinate în raport cu dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 4 noiembrie 1950.*

-----
* Ratificată prin Hotărîrea Parlamentului nr.1298-XIII din 29 iulie 1997 "Privind ratificarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și unor protocoale adiționale la această Convenție", M.O., nr.54-55, 1997, art.502.

3. Curtea Constituțională constată că dreptul la informație este un drept fundamental al persoanei, deoarece dezvoltarea persoanei în societate, exercitarea libertăților prevăzute de Constituție, inclusiv libertatea gândirii, a opiniei, a creației, a exprimării în public prin cuvînt, imagine sau prin alt mijloc posibil, presupune și posibilitatea de a recepționa informații asupra vieții sociale, politice, economice, științifice, culturale etc.

Art.34 din Constituție dă expresie juridică accesului persoanei la orice informație de interes public. Conținutul acestui drept cuprinde: dreptul persoanei de a fi informat prompt, corect și clar asupra măsurilor preconizate sau luate de autoritățile publice; accesul liber la sursele de informare politică, științifico-tehnică, socială, culturală etc.; posibilitatea de a recepționa personal și în condiții bune emisiunile radiofonice și televizate; obligația autorităților publice de a asigura cadrul juridic necesar pentru difuzarea liberă și amplă a informației de orice natură.

Garantînd dreptul la informație, Constituția, prin art.34 alin.(2), stabilește și obligații corelative puse în sarcina autorităților publice, care, potrivit competențelor ce le revin, sînt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și problemelor de interes personal, favorizînd pluralismul în mass-media, obligînd mijloacele de informare publică de stat și private să asigure informarea corectă a opiniei publice.

Curtea Constituțională constată că existența posturilor private nu diminuează obligațiile posturilor publice de stat în ceea ce privește informarea cetățenilor, deoarece dreptul constituțional al persoanei la informare poate fi asigurat atît în cazul unui post public de stat, cît și al unui post privat. Curtea apreciază, de asemenea, că pentru asigurarea rolului statului de garant al dreptului persoanei la informare, acesta (statul), prin autoritatea sa legiuitoare, este în drept să stabilească, atît în baza art.66 lit.r), cît și în baza art.107 alin.(2) din Constituție, reguli generale de gestionare atît a sistemului public de emisie, cît și a celui privat.

Astfel, Curtea Constituțională conchide că formarea, prin Legea nr.603-XIII din 3 octombrie 1995, a Consiliului Coordonator al Audiovizualului, care dirijează activitatea tuturor companiilor, studiourilor, posturilor, organizațiilor în domeniul audiovizualului, asigură publicitatea frecvențelor disponibile, determină raportul între emisiunile informative, muzicale, literare, instructive, stabilește prioritățile, volumele și modul de emisie a programelor adresate comunităților etnice, coordonează termenele și condițiile de prezentare a programelor în campaniile electorale ș.a., nu excede competențelor Parlamentului și nu constituie o încălcare a art.6 din Constituție.

Curtea menționează, de asemenea, că necesitatea creării unor organe cu sarcini de coordonare și control asupra activității audiovizualului, care să fie independente față de Guvern sau față de Președintele Republicii Moldova, decurge din normele Constituției. Autonomia acestor organe față de alte autorități publice este relativă, ea nu exclude controlul judecătoresc sau controlul parlamentar asupra actelor emise.

Curtea respinge argumentul privind caracterul neconstituțional al Consiliului Coordonator al Audiovizualului pe motiv că din el nu fac parte reprezentanți ai puterii judecătorești. După cum s-a arătat mai sus, acest organ, deși format pe principiul parității reprezentanților Parlamentului, Guvernului și Președintelui Republicii Moldova, nu este și nu poate fi tratat ca un exponent al respectivelor autorități, avînd în vedere funcțiile specifice care-i incumbă. Cu atît mai mult că modul de creare a unui asemenea organ, statutul lui, locul în ierarhia autorităților statului, gradul de autonomie sau dependență de anumite autorități, numirea în funcție a persoanelor de conducere, stabilirea atribuțiilor etc. țin de opțiunea discrețională a Parlamentului.

Pentru considerentele expuse Curtea Constituțională nu poate reține argumentele privind neconstituționalitatea art.13 alin.(1); art.14; art.15 alin.(2) și (3), art.16 alin.(1); art.17 alin.(3); art.18 alin.(3), art.19 alin.(1); art.21, art.22 alin.(2), art.25, art.31-39; art.41, art.43, art.46, art.47, art.50, art.51 din Legea audiovizualului nr.603-XIII din 3 octombrie 1995.

4. Curtea nu poate reține nici punctul de vedere al Președintelui Republicii Moldova, potrivit căruia sintagma "sau din propria inițiativă a Parlamentului", cuprinsă în art.7 alin.(2) din Legea audiovizualului în redacția Legii cu privire la modificarea art.7 din Legea audiovizualului, nr. 1399-XIII din 5 decembrie 1997, contravine art.6, 31, 32 și 34 din Constituție, diminuează autonomia Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

După cum s-a menționat, statul, prin autoritățile sale, este obligat să întreprindă măsurile necesare atît pentru informarea corectă a cetățenilor, cît și pentru buna funcționare a mijloacelor de informare în masă, a căror menire constă anume în a asigura difuzarea informației.

Practica internațională denotă că pentru buna organizare și funcționare a audiovizualului statul urmează să-i garanteze dreptul la activitatea editorială deplină, libertatea de comunicare, să ia decizii în vederea finanțării audiovizualului, acțiuni de natură să-i asigure eficiența și independența față de autoritățile statale. De menționat însă că nu există o formulă general valabilă de democrație privind autonomia organului de conducere al audiovizualului public. Fiecare stat găsește o formulă proprie de asigurare a autonomiei audiovizualului în beneficiul interesului public.

Curtea relevă că, potrivit art.66 lit.j) din Constituție, în situațiile prevăzute de lege, Parlamentul alege și numește persoane oficiale de stat. În cazul examinat numirea și eliberarea din funcție a persoanelor de conducere ale Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", care, prin statutul său, este o instituție de stat, și nu privată, este un drept constituțional al Parlamentului și nu constituie o ingerință în activitatea altor autorități.

Modalitatea de numire și eliberare din funcție a conducătorilor mijloacelor de stat de informare în masă nu exclude principiul libertății exprimării și dreptul la informație, prevăzute de art.32 și

34 din Constituție, și nu constituie o încălcare a art.6 din Constituție.

5. Prin Legea nr. 1399-XIII din 5 decembrie 1997, art. 7 alin.(2) din Legea audiovizualului nr. 603-XIII din 3 octombrie 1995 a fost expus într-o altă redacție.

De asemenea, pe parcursul examinării preliminare a cauzei s-a constatat că prin Hotărârile Parlamentului nr. 1620-XIII din 2 aprilie 1998 "Cu privire la abrogarea unor hotărâri ale Parlamentului" și nr. 1469-XIII din 29 ianuarie 1998 "Cu privire la reconfirmarea numirii în funcție a dnilor Tudor Olaru, Iurie Tăbîrță și Constantin Rotaru" au fost abrogate două hotărâri ale Parlamentului, care, de asemenea, fac obiect al sesizării, și anume: Hotărârea Parlamentului nr. 1383-XIII din 26 noiembrie 1997 "Privind aplicarea prevederilor art. 7 alin.(2) al Legii audiovizualului" și Hotărârea Parlamentului nr. 1385-XIII din 26 noiembrie 1997 "Cu privire la numirea domnului Tudor Olaru în funcția de președinte al Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", a domnului Iurie Tăbîrță în funcția de director general al Televiziunii și a domnului Constantin Rotaru în funcția de director general al Radiodifuziunii".

Avînd în vedere că obiectul litigiului referitor la constituționalitatea art. 7 alin.(2) din Legea audiovizualului nr. 603-XIII din 3 octombrie 1995 și Hotărîrilor Parlamentului nr. 1383-XIII și nr. 1385-XIII din 26 noiembrie 1997 a încetat să existe, Curtea sistează procesul în partea referitoare la ele.

Pentru considerentele expuse, în baza art.135 alin.(1) lit e) din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.60 lit. d) și art.62 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară constituționale:

- prevederile art.13 alin.(1), art.14, art.15 alin.(2) și (3), art.16 alin.(1), art.17 alin.(3), art.18 alin.(3), art.19 alin.(1), art.21, art.22 alin.(2), art.25, art.31-39, art.41, art.43, art.46, art.47, art.50 și art.51 din Legea audiovizualului nr.603-XIII din 3 octombrie 1995;

- sintagma "sau din propria inițiativă a Parlamentului" din art.7 alin.(2) din Legea nr.1399-XIII din 5 decembrie 1997 "Cu privire la modificarea articolului 7 din Legea audiovizualului".

2. Sistează procesul privind controlul constituționalității:

- art.7 alin.(2) din Legea audiovizualului nr.603-XIII din 3 octombrie 1995;

- Hotărîrii Parlamentului nr. 1383-XIII din 26 noiembrie 1997 "Privind aplicarea prevederilor articolului 7 alineatul (2) al Legii audiovizualului";

- Hotărîrii Parlamentului nr.1385-XIII din 26 noiembrie 1997 "Cu privire la numirea domnului Tudor Olaru în funcția de președinte al Companiei de Stat "Teleradio-Moldova", a domnului Iurie Tăbîrță în funcția de director general al Televiziunii și a domnului Constantin Rotaru în funcția de director general al Radiodifuziunii".

3. Prezenta hotărîre este definitivă, produce efecte numai pentru viitor, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 16 iunie 1998.
Nr. 19.